

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.15. Afferte illos huc. Tu aliquid ex parte tua Christi trade manibus, vt crescat: & magnam ostendit eleemosynæ excellentiam, quam facis, ex hoc, quod in tuum habebas alimentum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

19. sumat contra spiritum ampliores ex delicijs, qui-
 bus illa praeter debitum fascinatur. Quando illis
 Leuio- 20. manna concessit, satis apparet, quod cibus fue-
 res 21. rit delicatus & leuis, qui nec caput turbaret,
 Deus 22. nec corpus impingueret: & quamuis magna fue-
 rit copia, quae illis de caelo deplebat, inhibuit,
 Homi- 23. ne ex illo plus singuli colligerent, quam ad quo-
 nibus 24. tidianum victum indigebant. Vatem Eliam so-
 cibo 25. lo pane pascit submerico & vase aquae frigidae,
 conce- 26. Epulum pasceue. Eliseus Prophetis propo-uit
 lit. 27. comedendos panes hordeaceos, quia si lumino-
 28. do vitae sustentationem inspiciebat, filijs autem
 29. Prophetarum eadem intentione herbas apposuit.
 D. Ioannes Baptista vir ille caelestis locustas e-
 30. debat & mel sylvestre. Cibus hos concessit
 31. Deus suis antiquae legis amicis, & modo in
 32. lege noua gratiae, quando spiritum apparet libera-
 33. lis effusio, illos ad ieiunia & abstinentias con-
 34. stringit, vt robore possint carnis petulā tiam repri-
 35. mere fortiori. Hoc supposito, pateat ratio, cur
 36. Conditor noster non dederit illis sui sequaci-
 37. bus in eo conuuiuo, quod illis preparat, quid
 38. amplius quam quinque panes hordeaceos, duof-
 39. que pisciculos: illo namque voluit declarare,
 40. quod necessitati turbae succurreret, & non car-
 41. nis luxuria, gulaque cibus saucet opulentio-
 42. rous.

§. 15. Afferte illos huc. Tu aliquid ex parte
 tua Christi trade manibus, vt crescat: &
 magnam ostendit eleemosynae excellentiam,
 quam facit, ex hoc, quod in tuum habebas
 alimentum.

57
Modo bene, inquit Dominus, sic referen-
 te D. Mattheo: *Afferte mihi illos huc.*
 Quis hoc non admittet? Domine ce-
 lorum tuam intendis diuinam cunctis luce cla-
 rius manuum eximiam declarare potentiam.
 Nonne satis esset ad hoc quidquam alienum
 non assumere, nec quidquam ab alio mutando
 operari miraculum? Tanto probatur artifex esse
 potentior, quanto minus sibi de alienis usurpat
 ad opus aliquod quod intendit facere prae-cellen-
 tissimum. Numquid illae tuae sunt manus, quae
 nihil assumptas caelos eduxerunt, terramque
 procreauerunt? Numquid illae sunt quibus pro-
 prium est in ipso nihilo operari, & de illo quod
 fuerit & quomodo libet producere? omnes assen-
 tiunt, quod illud sine mysterio non fecerit par-
 uulari: iam enim Dei miracula considerantes

nos praenit D. Aug. vt intelligamus: *Et quae
 facit Dominus noster Iesus Christus suspenda atque
 miranda, & opera & verba sunt, opera quia facta
 sunt: verba quia signa sunt.* Et opus illud expen-
 dens, quod praemanibus habemus, postquam e-
 ius in se perspexerit excellentiam, sic addit: *Nec ia-
 men hoc fuit intueri in miraculis Christi. Inter-
 rogemus ipsa macula, quid nobis loquar ut de
 Christo habem enim si intelligatur, linguam suam.*
 Nam quia ipse Christus verbum Dei est, etiam fa-
 ctum verbi est, tum nobis est. Et verum est, quod
 Dominus hoc parari clementiae miraculum,
 cum in honorem suum, tum in nostrum profes-
 sum, & instructionem.

Primo in gloriam suam: etenim per hoc in-
 tendebat manuum suatum diuinam declarare
 virtutem: exigebat autem ratio, vt illud eo mo-
 do perficeret. Si panem de suis profertet mani-
 bus, nil in eis prius conspecto, cauillarentur in-
 iurici, qui cuncta eius opera diabolo studebant at-
 tribuere quod praestigium quosdam esset, & o-
 culorum illusio. Si panes de caelo deduceret vel
 per aera cateruae circumuecti adrolarent, calum-
 niarentur quod illud iam olim Moyses effecisset
 sed in omnium oculis paucos assumendo panes
 ibidem iuuentos, & quod sola eius benedictio-
 ne manuumque virtute in tam immensum ex cres-
 cerent cumulum, hoc ipso se naturae probabat
 Dominum, & quod ille, qui de tam paucis pau-
 bus suis in manibus tam multos de repente in-
 turbae illius alimentum proferebat, idem esset,
 qui de paucis granis tetrae commisisis, decursu
 temporis proventum elicit abundantissimum in
 totius mundi sustentationem.

Ex eadem ratione, dum patrare voluit mira-
 culum, quo ceteris omnibus praefuit, vt se mun-
 do manifestaret, defectum nempe vni in nup-
 tijijs si pplendo, illa ipsa voluit vt aqua, quam
 ministri praemanibus habebant, tangebant, &
 de loco ad locum deferebant: vt illi ipsi testes
 viderent, quod nullum hic intercurreret praesti-
 gium, nulla fascinatio, sed potentissima Christi
 virtus qui velut Dominus & auctor naturae ope-
 rabatur in illa, & de illa pro animi sui benepla-
 cito. Praenouerat Dominus, ita D. Chryl. a quem
 sequuntur Theoph. & Eutym. b. quod ventri ef-
 fent haeretici, sicut de facto venerunt Manichaei,
 dicentes, quod panes tetraeque fructus visibiles,
 creaturae non essent Dei boni, sed opera dia-
 boli mali & ad hunc euincendum enotem,
 voluit ostendere, quod panis suus esset creatura,
 & sicut talis, suis tradita manibus, suae obediret
 voluntati, de quo & in quo, quantum, & quo-
 modo

D. Abec
 Tlac 24m
 Ioannem
 Rom. 9.
 H.
 Duabus
 do. caulis.

Ho. 42. 10
 Ioannem
 In hunc
 locum.

no lo volebat operabatur, quod diuini proprium esse nouimus omnipotentia.

¶ 58

Secundo ad instructionem nostram, quod nos doceat i lud. quod ex industria prosequitur D. Chryf. quod si volueris, vt Deus operetur in te

III.

Aliquid Deo dandum, vt multum pleretur.

D. Chryf. Ho. 33. in Gen. 10. 1.

offerat illi, cuiusque tradas manibus aliquid ex eo quod potes, quod licet in se, & per se quid modicum sit, nullas meriti, suam ille dando gratia benedictionem, ita crescat, ita multiplicabitur, vt magni, imo maximi fiat meriti. Quando quod a nobis est (audet D. Chrylostomum) offerimus, largitur diuinam operationem consequimur: nam vt ne desides, & superini sumus, vult etiam nos aliquid conferre, quo sic sua declarat, & non totum sit superini auxilij, sed oporteat etiam nos aliquid nostrum adferre. Non a nobis exigit totum scilicet nostra infirmitatis excellenciam, sed suam seruans misericordiam & volens aliquam occasiōnem accipere, vt suam declarat liberalitatem, expectat vt offeramus qua a nobis sunt. Et hoc eodem teste D. Chrylost. significare voluit, disponendo, vt celeberrimus ille Patriarcha Isaac filio suo Iacob benedictionem impertiturus, quibus illi tribuebat vt bonorum omnium & familiarie censeretur hetes prius aliquid ab illo depolceret, quod venatione ceperat paternis manibus oblaturus: vnde sic illi ait: *Affer mihi de venatione tua.* Quae verba conuenire videntur illis, quae Christus hic protulit panes sibi adfetti postulans: *Afferre mihi illos huc.* Qui namque diuinae gratiae benedictionem ambit, qua sibi ad aeternae gloriae hereditatem tribuitur, accipit primo necesse est cum aliquo, quod ex parte sua est: ne tibi persuaseris, quod Deus illam tibi largietur benedictionem si tu quod ex parte tua potes, illi non attuleris; ieiunium, eleemosynam, corporis castigationem, bene examinatam confessionem, orationemque seruentissimam.

Gen. 28. 7

IV.

Ex his intelli, quod in S. Scriptura confiderari. Nullum in illa miraculum inuenio diuinae omni potentiae praelatum, quod non fecerit primo postulans aliquid ab eis in quibus & pro quibus illud erat operaturus, vt haberet nescio

ctia. quamdam similitudinem cum eo quod faciendum offerebatur. Egre dimittitur de Aegypto filij Israel, autam penetrant solitudinem, & potum quarentes, aquas effendunt felle amariores. Postulat a Deo Moyses remedium; cui ille praecipit, sumat lignum sibi ostentem, mitratque in aquas. Operatur D. Aug. fuisse stipitem aliquem inuaniorem, & confirmari a Lyr. ex dicto Salomonis: *Nonne a ligno inducta est aqua amara?*

L. 99. in Exe. 17. 5. In 1. 15. Exe. Escl. 38. 4

Quid hoc optime Domine? Quis aquam hanc dulcorauit, tunc vel lignum? Patet non potuisse lignum: quantum enim totum ex saccharo foret, fontem non posset amare reddere dulciorem. Ad quid igitur vis lignum adferat? Ad mortem infirmatur Rex Izechias illi dare disponit Deus valetudinem adeo miraculosam, vt

4. Reg. 20.

quatenus videat hanc diuinis adscribendam manibus, in eius hoc agit confirmationem, vt sol decem lineis in horologio retrocedat: & nihilominus dicente illi Isaia, quod in praesentiam a Deo saluatis testiteretur, illi praecipit, vt cataplasma de massis ficorum vlcere superponeret. Quamuis D. Basil. Domine, si restituta tales praecide tua sit opus omnipotentiae, quo sine massam iubes apponi sicuum? Inuenis quidam arborem rescindebat, & ecce ferrum securis excidit illi in lumen, confugit ille ad Eliseum, Eliseus ad Deum.

4. Reg. 6.

Mandat, vt ille qui ferrum perdidit, quatenus illud recuperet, lignum in aquam deiciat, quo facto extemplo ferrum supernatur & colligitur. Domine ad quid truncus ille ligni, si non posset ille, nec vis haberet ferrum educendi: cum illud sit opus manus tuae diuinitatis? In miraculis illis primicerijs quae patratum Elias & Eliseus ille hospitis suae filium ad vitam reuocando, hic alterum matris afflictissimae: vterque ad Deum recurrat, attamen videre est quibus vtantur ceremonijs vitam procurando puerulis illis defunctis, quoties illos circumgyrent, quoties illis sese coniungant, super illos aspiciant quasi mortuum corpus carnisque calefaciendū. Quis iterum agitis i propheta sanctissimi? Resuscitatio mortuorum, numquid diuinae opus esse debet omni potentiae? Numquid aliquid hoc referte potest, & aliquam potestis adferre dispositionem efficacem, circumeundo, circum illo aspirando, & defunctum cadaver ac frigidum calefaciendū, vt ad lucem resurgat, vitamque recuperet? Ad quid igitur tot istae diligentiae? Si miraculum illud praecise ab omnipotenti debet manare potentia, numquid expediret, (& hoc euidenter patet) ista non admittere opera, quae faciebant homines externi?

3. Reg. 17.

4. Reg. 4.

3. Reg. 17.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.

59 D

V. Aliquid ex te faciendum.

dum est, plerando, gemendo, pœnitenijs teipsum subducendo, calorem aliquem procurando recuperare pietatis operibus, & eleemofynis: si namque non accurras aliquid addendo ex parte Dei manibus, ne tenere speraveris, quod ille gratiæ suæ largietur tibi benedictionem, quâ sit in te misericordiæ dona multiplicentur. Non toleranda fuit illa hæmonis impudentia non offerentis nisi lymphas, duasque lapides, & à Christo postulantis, ut illos in panes converteret, *Die vs lapides isti panes fiant*. Talis quoque tua damnatur: non enim offerendo nisi dura seclera, qualia Propheta nominat: *Dura facta sunt peccata tua*. Non accurrendo nisi cum lascivijs, impudicijs, furis, perituris, alijsque criminibus, ob quæ divinam æternamque meritis maledictionem: rogas ut tibi benedicat, & in te panes misericordiæ suæ, gratiæque multiplicet. Videamus, amice, quid Domini manibus imponas? Tempus nunc est misericordiæ, & divinam poscimus benedictionem, ut nostras remittat culpas, peccatis indulgeat, infirmitates restauret, nostraque sanet vulnera: & quid precor, eius imponis manibus? Quid adfers? Quas eleemofynas erogasti, quoties carnem castigasti? Numquid adire lupanar intermissisti? Numquid male parta restituiti? Numquid operatio pauperi satisfecisti? Numquid inuitam inimico remisisti? Igitur si nihil attuleris, nihil tibi remanebit.

Accedit Eliseus Propheta ad melierem pauperem viduam, cuius maritus moriens illam debitis oneratam ita grauius reliquerat, ut creditores ipsam eiusque filios pro recuperando debito diuendere mirarentur: petit illa tantis oppressa malis à Propheta suppetias: pereunctatur ille, *Quid habes in domo tua?* Non habeo quidquam, respondet illa, nisi parum olei in lecytho. Certissime melier, si nihil haberes quod offerres, nihil acciperes: cum igitur aliquid habcas quod offeras, hoc ipsum appone: quantumvis enim modicum sit, illi tamen quod dederis, amplissimam suam Deus adijciat benedictionem. Vasa tibi vacua procura, cantharos, hydrias, caldarias, lebetes illisque vel guttam olei infunde, & diuina benedictione in tantum augetur, ut sufficiens habeas, quo tuis satisfacias creditoribus, tu verò, & filij tui viuere de reliquo. Heu quam graua sunt debita, Deo quibus obstringeris e b peccata tua, & quam longè abes, ut habeas aliquid, quo soluas licet ipse tu venderis! Habere vis quo satisfacias & oleum diuina tibi crescat misericordiæ? Gutturam adfer ieiuniorum, eleemofynarum, disciplinarum, orationum, confessionum, communionum, stationum: hanc manibus trade Saluatoris, & videbis qua ratione tibi in bonum vitamque sumet incrementum.

Alind hic admittetur. Panes illi nec Christi nec Apostolorum erant, sed adolescentis, qui illos sibi pro totius hebdomadæ victu prouiderat, aut à Dominis suis sibi tractos in huic finem attulerat. Sic expressè dixit D. Andreas: *Est puer vnus hic, qui habet quinque panes etc.* Et per hoc, quod D. Ioannes scribit, exponi debet id quod alij Euangelistæ videntur indicare; quod panes & pisces erant Apostolorum. D. Mattheus narrat, quod ad Saluatoris interrogationem responderint: *Non habemus nisi quinque panes, & duos pisces*. D. vero Marcus, quod interroganti Christo. *Quot panes habetis, ite & videte*. Responderunt: *Quinque & duos pisces*. Reuera tamen inuenis erant: dixerunt autem, quod eos ipsi haberet eo modo, quo declarat D. Andreas: *Est puer vnus hic* Domine, numquid eleemofynam in intendis dare pauperibus? Felix faultumque sit: at tamen non de eo fiat, quod adolescenti huic pauperi necessarium est, & de eo quod sibi comparant in alimentum. Conueniens sic erat. Primito: ad euidentiam miraculi huius nomen pueri panes accipientes, nullus suspicari poterat, quod in eis aliquod lateret præstigijs, & abscondita fascino. Secundo: ut nos duo doceret. Primito: neminem esse qui animo magis sincero, magisque pio, quam ipsi pauperes, erogat eleemofynam, qui vix habent, nisi quod illis est necessarium: unde illis vixit. Intendit Deus largiri Danieli eleemofynam Iacu leonum conclusio iam septiduo ieiunio. Quid agiti Angelum mittit, ut vadat ad pauperem, ad sanctam Prophetam Abacuc, qui messibus suis prandium in aluicolo deferebat, cui præcipit ut illud deferat Danieli, quod & fecit eo modo quò supra diximus. Quid hoc Domine, ergone de pauperum alimento vis fiat eleemofyna? An illo non indigent ad sui subsidium? Numquid tibi fuerat facilis alicui mandare dimiti, ut illi prospiceret, vel Angelus fructum aliquem de paradiso Danieli deferret, aut in ipsis nubibus manna conuerteret? Ut scilicet intelligant diuites, qua debeant sollicitudine pauperibus subuenire: etenim si quatenus illis ministrat alimentum, tollat id, quod necessarium videbatur operarijs: quanto magis incumbit illis providere ex eo, quod sibi tantopere superabundat, ut quid de illo agant, ignorent: & amplius, ut pateat quanta promptitudine pauperes largiantur eleemofynas, sibi de ere bolum extrahentes,

60. VI

Cur Christus à puero paupere panes supererit?

VII.

Pauperes sunt ceteri israhelitarum.

H. dantes

danteque illud quod i. sifmet opus erat : plures etenim diuites , vt eleemofynam praesent multas inueniunt , & obrudunt difficultates, illos numerando tantos, quos supra retulimus.

VIII. Quae elec-
mosyna
fit Deo
fortior?

2 Cor. 8. 13

(a) L. de
Opere &
eleemof.
(b) Ho. 15
ex vnijs
in Matt.

D. Chryf.
Tom. 3.
D. Cyp.
62

IX.
Hac est
miraculo-
rum ope-
ra.

3m. 21. 4.

Secundum: vt noueris, quod quamuis omnis eleemofyna Dei amore concessa, grata sit illi: verumtamen illa coram eo plurius estimetur & excellentiores propter illam effectus operetur, quae tribuitur ex eo, quod homo in propriam habet sustentationem sibi:que vadetur esse necessarium. Nolo dicere te constringi ex illo dare eleemofynam, aut alteri tribuere, quod tibi deficiat, & reddat te sollicitum: sic enim hoc declarat Apostolus exhibitus Corinthios, vt pauperibus fauerent sed eo quidem modo. *Non ut alijs sit remisso, vobis autem tribulatio. Sed dico eam eleemofynam a Deo plurius estimari, quam facis ex eo quod tibi ipsi seruaeras, & quod vix tu videtur esse necessarium, confidens quod ille Dominus, cui tale quid offers, non te perire patietur, ob hoc quod illi detulisti. Hac de causa extollit michi (a) D. Cyprianus & D. Chryso- (b) eleemofynam viduae Sareptanae praesentam Eliae quam ab illa Propheta postulabat, cui respondit illa: vivit Dominus, non habeo in domo mea, nisi quod praecise michi, filioque meo est necessarium: hoc enim consumpto nihil aliud nobis superest, nisi vt nos ad mortem coponamus. Ait ergo Propheta, hoc est quod a te flagito michi des in eleemofynam. Dedit illa viua fide, & secuta in Deum fiducia liberalis. O magnam eleemofynam exclamat D. Chryf. *O rem laudabilem, quod in tanta estrarum penuria ipsa modicum quod residuum erat, non denegavit etc. Non de abundantia porris loquitur D. Cyp. sed de modico totum datur, & esurientibus liberis pauper prius pascebat.**

Hac est illa miraculorum eleemofyna insignium operatrix certa fide, vivaque in Deum fiducia concessa, poteps quae crescat panis, & miraculorum opum: fame namque ingrauescente in tantum vt ipsi ditiores, imo ipse Rex Achab eiusque curiae magnates vix frustum panis obtinerent: in domo tamen viduae toto famis tempore affatim omnia superfluebant. Ea ratione dum tot diuites liberales in Templi fabricam offerret eleemofynam, declarant Christus plurius valuisse duo minuta a vidua paupere concessa: quia si quid, inquit, illi dederint ex superabundantiis dederunt, & quo in nullam cadent inopiam. *Omnes hi ex abundantia sibi miserunt in munera Dei: haec autem ex eo quod deest illi, omnem victum suum, quem habebat, misit.* Tales enim eleemofynae non sunt sine ferventi charitate, sine fidei vivacissimi actibus, se-

curaque in Deum fiducia, & has Dominus estimat ceteris excellentiores.

X. Eleemofyna, quam frigidissimo hiemis tempore largitus est D. Maximus diuidendo & meo D. Martiano chlamydis, quo ipse tegebatur, distribuendo pauperi, haec inquam fuit tanti meriti, vt non Catharice loquentis Christum viderit chonis stipatum ne eleemofyna in illo ipso pallij segmine decoratum mosynae in hac verba se prolocutum. En opus maximu, laudantur in praclarum Martini facinus, quibus me nudum veste contexti. Non praeterco, quod proli-guum illud sanctuatis Catharina fecit Senensis a qua cum pauper nullus qui frigore tremulus interibat, reposita erat opertimentum: illa vero quod dare posset, non habere nisi proprium amiculum illud exiit, illique contulit. Opus illud oculis diuinis non fuit acceptum, vt eadem ipsa hora illam alia Deus tunica miraculosa adeo contexerit, vt hoc vnum inter huius S. Virginis miracula non vltimum esse constetur: cui postmodum aperuit, quod ipse pauper ille fuisse cui pallium suum propria concessisset, qui, quatenus ipsa tanti meriti tantaeque pariter opus excellentiae, sub pauperis habitu se nudum obtulerat. Haec est illa mirae laudabilis eleemofyna, quando ex eo ipso quod comedis, tibi que sapit dulcius partem tollis vel totum, pauperique distribuis quando tunicam tibi maxime placetrem vel nudo concedis, vel hospitali. Quinimo ipse nosse Apostolus D. Vincentius Ferrar. suadet *Tract. de religiosis, vbi refertorio vescentes, modicum vna spiri-illus omittere, quod salua sapit dulcius mendic. 11. c. 8. cis erogandum, & reliquias exinde statuunt, quae XI. simul cum eis, quae dari solent ex mensa refectus, Eleemofyna erogentur. Non male quis interpretetur verba haec ex ieraphaels Angeli ad Tobiam: *Bona est oratio iunio Deo cum iunio & eleemofyna.* Nec est aliquid plura est graties in Scriptura repetitum, quam eleemofyna cum iunio, sicut diximus quantus enim hic com. Tob. 12. 8. munis sit sensus, quod ista duo opera multa referant, magnique fiant apud Deum, & efficacia *Trac. 20. sint ad eius impetrandam misericordiam: credo Nu. 4. 4. tamen etiam, quod significet hanc esse eleemofyna excellentem, quae fit cum iunio. Eleemofyna cum iunio. Id est vado tu ieiunas vt comedat pauper, quando illi tribuis, quod tibi primo paraueras, eo contentus, quod merx sufficit necessitati, Deo confidens, quando quidem ipse videat, quod etiam illud, quod est tibi necessarium, pro eius amore dispertis, quod non solum tibi necessaria prouidebit, sed etiam eo modo, vt in domo tua affatim omnia regurgitent: sicut hic: etenim dando pauperibus quod erat alimen-**

to ieiunio necessarium, duodecim cauitri super- fuerunt.

S. 16. Facite homines discumbere. Præcipit Christus, ut ordine suo turba resideat, quo factum est, ut esca superflua: cuius figura fuit cyphara uatis Elisei.

Facite homines discumbere. Traditis panibus ac piscibus coram Salvatore nostro, mandat ipse Apostolis, ut turbam componant ad comedendum, iam manifestè declarans, quòd illis uellet parare prandium. Hoc uerbum illud significat *discumbere*, id est ad mensam sedere & ipsum exponit D. Lucas dicendo, quòd illis Redemptor præcepit: *Facite illos discumbere per conuicta quinquagenos.* Et apertius D. Marcus. *Præcepit illis, ut accumbere facerent omnes secundum contubernia super uiride fœnum.* Nomen illud *contubernia* proprie significat quòd dicimus, *sodalitas*, nunc eorum qui erant patriotæ, modo eorum qui erant amici, modo eorum qui congregabantur, modo uisitorum cum uiris, & mulierum cum mulieribus, quinquagenos & quinquagenos, Turba suo centenos & centenos. Sic exponit D. Aug. dicta ordine di concordans Euangelistarum. O si quis uideret ponitur: quàm sedulo hoc Apostoli exequabantur hos & illos ordinando, ut illo sederent ordine & illo: *cen. Euân.* & turbam cerneret ita st. penem ex eo quòd illi præciperetur ut discumbetet cum nihil uideret, quòd comederet, sibi que posset administrari? Quis bombytus inter illos dum unus alterum interrogat? Deinde si quis tam innumeros conspiceret inuitatos per contubernia dispositos sedentes super uiride fœnum, cuius multa aderat ibi copia, inde sibi mensa sedesque sternentes? Quis conspèctus ad illos omnes intuentos: quòd si ex uiris quinque milia numerarentur, computatis mulieribus & pueris quindecim milia superarent: dicit etenim D. Hil. quòd mulieres & paruuli erant innumerabiles. Quomodo omnes resederunt, dilatatis oculis Christum intuentes quid rerum ageret, quidne facturus esset.

I. Turba suo centenos & centenos. Sic exponit D. Aug. dicta ordine di concordans Euangelistarum. O si quis uideret ponitur: quàm sedulo hoc Apostoli exequabantur hos & illos ordinando, ut illo sederent ordine & illo: *cen. Euân.* & turbam cerneret ita st. penem ex eo quòd illi præciperetur ut discumbetet cum nihil uideret, quòd comederet, sibi que posset administrari? Quis bombytus inter illos dum unus alterum interrogat? Deinde si quis tam innumeros conspiceret inuitatos per contubernia dispositos sedentes super uiride fœnum, cuius multa aderat ibi copia, inde sibi mensa sedesque sternentes? Quis conspèctus ad illos omnes intuentos: quòd si ex uiris quinque milia numerarentur, computatis mulieribus & pueris quindecim milia superarent: dicit etenim D. Hil. quòd mulieres & paruuli erant innumerabiles. Quomodo omnes resederunt, dilatatis oculis Christum intuentes quid rerum ageret, quidne facturus esset.

II. Hoc ita dispositi primo ad populi commodum, ut facilius posset omnibus cibis administrari ordinatè recumbentibus, ita ut quietè & delectabiliter comederent nec non ad omnes abundantia pertingeret, quòd fieri non posset, si inordinatè, & in unum collecti discubissent. Secundum: in gloriam suam: ut hòc modò pateret euidentius miraculi magnitudo, cum omnibus

manifestum esset id quòd agebat, omnesque uiderent abundantiam, quàm cunctis prouidebatur, & fragmenta quæ supererant: sic enim sedendo cernebat unus alterum, & cum per centenos & centenos diuiderentur, nullo negotio tanti poterat populi, qui pascatur, suppetari multitudine. Tertio: ut nos instrueret, quòd si uolumus, ut panis sufficiat, & licet modicus sit uertitas tamen sit & superfluitas: primum hoc requiratur, ut omnes per ordinem resideant, illi que se uent, quisque seipsum tractans conformiter illi, quòd debent eiudem secum dignitatis, comedendo & uelut iuxta morem eorum qui eiudem seculi sunt opificij. Hoc est *per cõubernia*. Unde prouenire copias, quòd nedum non sit in domo tua panis abundantia sed insuper fames, uictusque penuria, quòd tibi uelut panis, & necessaria deficiat? Ex hoc, quòd nemo suo uelit ordine residere, sed omnes contendant, uelutque illum prætergredi quòd opertius, qui affatim haberet, si ut talis uiuere dignaretur suo opificio uel officio laborando, uelit inter ciues annumerari: Cuius inter nobiles uelit recenseri; hic inter dignitate magnates; & nullus sedem figere uelit eo in ordine, qui sibi conuenit iuxta sibi coæquales.

Demeritè nota est historia, referente eam Spiritu S. quæ centigit in adificatione turris Babilonice. Proposuerant superbi illi egredientes intentum, quo nullus unquam audiuit solidius. Et quòd illud? ut turrim erigerent tam altam ut cœli possent sydera percurrere, Deo uolentes esse coæquales. Crescit opus in manibus eorum quia ordinatè procedebant, unde nec illis calx, aqua, lateresque deficiant: calcem portigebant illi, qui suo loco consistens calcem expetebat, & lateres illi, qui lateres in suo ordine flagitabat. Stulta hæc intendit Deus euertete propolita, descendit illud facturus & realiter perfecit. Quomodo? nunquid forte calcem illis abstulit? Nunquid lateres consumpsit? Nunquid exsiccauit aquas? Nunquid necessaria perdidit operi promouendo? Nequaquam: quinimo hæc omnia illis abundè suppetebant. Quæ igitur ratione? *Confusum est labium uisita terre.* Ordinem inuertit, omnia inter illos confudit. Quæ hæc tanta confusio? Inguarum, ut inuicem non intelligerent: unde fiebat, ut petenti calcem aqua daretur, postulanti lateres calx adferretur, & qui petebat illud, aliud sibi delatum indignabatur. En tibi confusionem, quàm factum est, ut non deficientibus materialibus, omnium copitationes in nihilum euauerunt, & hæc est illa confusio, quæ mundum

III.
Ordo in omnibus seruandus, ut panis superfluit.

61. Gen. 11.

IV.
Turris babilon, ex ordinis confusione dissipatur.

Gen. 11. 9.

